

Th.W. Termaathuis

Zondag 15 april 2018

De wonderbare visvangst, Peter Paul Rubens

Voorganger: dr. Tjaard Barnard

Pianist: Wouter Blacquière

Thema: BBQ met Jezus

Pianospel

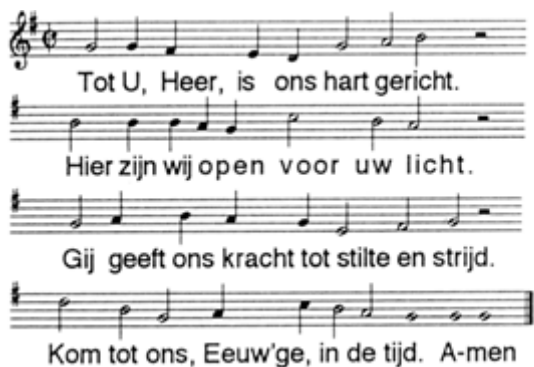
Openingslied 434: 1, 2 en 5 Lof zij de Heer, de almachtige Koning der ere

Votum en groet

Onze hulp is in de naam van de Heer
Die hemel en aarde gemaakt heeft
Die trouw houdt tot in eeuwigheid
En die niet loslaat het werk van zijn handen.

Genade zij u en vrede
Van God onze Vader
En van Jezus Christus, de Heer.
Amen.

Antwoordlied

Tot U, Heer, is ons hart gericht.
Hier zijn wij open voor uw licht.
Gij geeft ons kracht tot stilte en strijd.
Kom tot ons, Eeuw'ge, in de tijd. A-men

Inleidende Bijbellezing Psalm 105: 1-3

105¹Loof de HEER, roep luid zijn naam,
maak zijn daden bekend onder de volken,
²zing en speel voor hem,

spreek vol lof over zijn wonderen,

³beroem u op zijn heilige naam.

Wees blij van hart, u die de HEER zoekt.

⁴Zie uit naar de HEER en zijn macht,

zoek voortdurend zijn nabijheid.

Gebed

Eeuwige God,

Hier zijn we bijeengekomen. Voor uw aangezicht. Zo verscheiden als we zijn, zo verscheiden zijn onze gevoelens. We zijn hier misschien vol van verwachting over wat komen gaat. Vol van blijdschap, als we blij zijn om ons leven. Vol van zorgen, wanneer de beslommeringen van alle dag ons in hun greep houden. Vol van verdriet, wanneer we afscheid hebben moeten nemen van iemand die ons lief was.

Met al die gevoelens zijn we hier. Met al die emoties proberen we ons te richten op u. We zoeken uw nabijheid. We zoeken steun en bemoediging in ons leven. We geloven, maar we twijfelen ook vaak. We denken iets te zien, iets te ervaren, maar we zijn er niet zeker.

Wil ons geven om hier met elkaar u op het spoor te komen. Geef het ons om verhalen met elkaar te delen van hoop en verwachting. Van steun en van houvast.

Wees met ons, o God, want zonder u kunnen we niet.

Amen.

Lied 488-B Zolang er mensen zijn op aarde

Bijbellezing: Johannes 21

21¹Later hebben de leerlingen Jezus nog een keer gezien, bij het Meer van Tiberias. Dat ging zo.

²Er waren zeven leerlingen bij elkaar. Het waren Simon Petrus en Tomas, die ook Didymus genoemd werd. Verder Natanaël, die uit Kana in Galilea kwam, en de twee zonen van Zebedeüs. En nog twee andere leerlingen. ³Petrus zei: ‘Ik ga vissen.’ De anderen zeiden: ‘Wij gaan met je mee.’ Ze vertrokken en gingen de boot in om te gaan vissen. Maar die hele nacht vingen ze niets.

⁴Toen het al ochtend werd, stond Jezus bij het meer. De leerlingen wisten niet dat hij het was. ⁵Jezus riep tegen hen: ‘Jongens, hebben jullie misschien wat vis voor me?’ Ze antwoordden: ‘Nee!’ ⁶Toen zei Jezus: ‘Gooi het net dan uit aan de rechterkant van de boot, dan zullen jullie wel wat vangen!’ Dat deden ze. Toen zat het net zo vol met vissen, dat ze het niet meer aan boord konden trekken.

⁷De leerling van wie Jezus veel hield, zei tegen Petrus: ‘Het is de Heer!’ Toen Petrus dat hoorde, deed hij zijn bovenkleren aan en sprong in het water. Hij had namelijk alleen een hemd aan. ⁸De andere leerlingen gingen met de boot naar het land. Ze waren er niet ver vandaan, ongeveer 100 meter. Ze sleepten het net met de vissen achter de boot aan.

⁹Toen de leerlingen aan land kwamen, zagen ze een vuurtje branden. Er lag een vis op het vuur, en er was ook brood. ¹⁰Jezus zei tegen hen: ‘Haal een paar vissen die jullie gevangen hebben.’ ¹¹Petrus klom in de boot en trok het net op het land. Het net zat helemaal vol, met 153 grote vissen. En toch scheurde het niet.

¹²Toen zei Jezus tegen de leerlingen: ‘Kom wat eten!’ Niemand van de leerlingen durfde hem te vragen: ‘Wie bent u?’ Want ze begrepen dat het de Heer was. ¹³Jezus pakte het brood en deelde het aan de leerlingen uit. En met de vis deed hij hetzelfde.

¹⁴Dat was al de derde keer dat de leerlingen Jezus zagen nadat hij was opgestaan uit de dood.

Lied 491 Gij zijt voorbijgegaan

Preek

Er zijn van die verhalen, beste mensen, die je als predikant best kent, maar waar je je nooit aan gewaagd hebt voor een preek. Op het eerste gezicht heb je er niet veel mee en dan verdiep je je er ook niet zo snel in. Zo was het voor mij ook met dit verhaal. Natuurlijk kende ik het van de christelijke lagere school en de zondagschool. Maar echt spannend vond ik het niet. Het leek op het zoveelste wonder, waarbij Jezus opeens wel wist hoe je veel vissen moest vangen. We zullen maar niet aan de Partij van de Dieren vragen wat we met dit verhaal aan moeten...

Maar goed, van de week, toen ik de tekst eens wat beter ben gaan bekijken, bleken er allerlei bijzondere elementen te zijn, waar ik nog nooit over nagedacht had, die het verhaal de moeite waard maken. Vandaar dat ik er in mijn reeks nuchtere, sociaal-realistische preken met u eens over wil nadenken. Laat ik dat vandaag eens in drie onderdelen doen:

1. Enige, kleine, exegetische schermutselingen
2. Avondmaal met barbecue
3. Hoe moeilijk is het Jezus te herkennen

1. Enige, kleine, exegetische schermutselingen

Om te beginnen dus enige, kleine, exegetische – dat is uitlegkundige – schermutselingen. De tekst die we daarnet lazen, vertelt ons over een verschijning van Jezus na zijn opstanding met Pasen. Het is bij Johannes al weer het vierde moment dat de Heer tevoorschijn komt. De eerste keer was op de Paasmorgen bij het graf aan de dames die daar waren gekomen om zijn lichaam te verzorgen. De tweede keer was die avond, aan al zijn leerlingen. Toen kwam hij door deuren en muren heen en blies de Heilige Geest over zijn leerlingen uit. Het enige moment dus in de geschiedenis waarop Pasen en Pinksteren op één dag vielen. De derde keer was een week later. Het bekende verhaal van de ongelovige Thomas – die een week eerder niet aanwezig was. Nu krijgt hij de gelegenheid om de wonden te zien en nu gelooft hij. Waarop Jezus zegt: gelukkig zijn zij die geloven zonder gezien te hebben.

Voor vandaag dus de vierde verschijning. Opvallend: de tekst spreekt over de derde keer. Of de auteur kan niet tellen of er is een beetje gerotzooid met de

tekst. Dat is niet onwaarschijnlijk. Maar goed: weer een verschijning. En wel in een merkwaardige setting. Na al het Paasgebeuren lijkt het gewone leven weer aangebroken te zijn voor de leerlingen. Met zichzelf en met hun vrije tijd verlegen – of misschien wel omdat er nu weer gewoon brood verdiend moest worden – stelt Petrus voor om maar te gaan doen waar ze goed in zijn. Ze gaan vissen. Het zijn tenslotte vissers.

De hele nacht zijn ze aan het vissen, maar ze vangen niets. Totdat er geen stuurman, maar een visser op de kant staat, Ze herkennen hem niet, maar het is Jezus. Hij zegt: gooi je net eens aan de andere kant uit.

Een geweldige tip, want het net wordt zo zwaar dat het bijna stuk gaat en ze vangen wel 153 vissen. Waarom 153? U begrijpt dat generaties theologen hier hun tanden op hebben stukgebeten. Wat zou dat aantal betekenen? De meest fabuleuze antwoorden zijn in de literatuur te vinden. Getalsymboliek te over, maar als je eerlijk bent, is er nog niemand met een bevredigende uitleg gekomen die steunt op de bronnen. Veel van de oplossingen komen zoals zo vaak uit dikke theologische duimen. Misschien waren het er wel heel veel. Of misschien gewoonweg 153. Maar niemand die het weet. In elk geval had die visser aan de wal er een goed oog voor.

In het Johannes Evangelie – in tegenstelling tot de andere drie – komt naast de belangrijkste apostel Petrus een nog belangrijker leerling voor. Een naam wordt niet genoemd. Hij heet: de discipel die Jezus liefhad. Klassieke theologen denken dat hij de evangelist Johannes is. Homotheologen herkennen de partner van Jezus. En als we het eerlijk zijn, dan weten we het gewoon niet.

Maar terzake: terwijl niemand die visser aan de wal herkent, blijkt de leerling die Jezus liefhad er een goed oog voor te hebben. Hij constateert dat het Jezus is, die aan de wal staat. Petrus snelt naar de kant. Het is slechts 100 meter. De andere leerlingen werken zich het schompes om alles aan de wal te krijgen.

Jezus zelf blijft op de kant staan. Er brandt een vuur waarop een vis ligt en er is brood. Het is alleen wat weinig, dus Jezus moedigt de leerlingen aan wat vissen mee te nemen. Jezus nodigt de leerlingen uit om mee te eten. Maar ze twijfelen of ze hem herkennen. Ze durven het niet te vragen. Jezus deelt het brood en de vissen uit. Ze eten. Zo eindigt dit derde of vierde verschijningsverhaal.

2. Avondmaal met barbecue

Zoals ik al zei, zou ik twee elementen vanmiddag in het bijzonder belichten. We komen nu bij deel twee: avondmaal met barbecue.

Ik moet bekennen, ik had het absoluut niet zo in mijn hoofd zitten, maar alles wijst er in het verhaal op dat Jezus een vuurtje stookt en als een masterchef enige gegrilde vissen, met wat brood, aan zijn leerlingen te eten geeft.

Opvallend is dat hier woorden worden gebruikt die erg doen denken aan de setting van het Avondmaal. Deze keer komt er geen wijn bij kijken. Maar de bewoording wijst toch wel op hetzelfde:

13 Jezus pakte het brood en deelde het aan de leerlingen uit. En met de vis deed hij hetzelfde.

In de tijd van de Evangelist moeten deze woorden bekend in de oren hebben geklonken. Op meer plaatsen in zijn verhaal vertelt hij over situaties die op hun wekelijkse ritueel van een gezamenlijke maaltijd leken. In technische termen: het gaat hier om een eucharistische setting. Maar waar wij onze maaltijd van brood en wijn beperken tot een klein stukje wit casino met een slokje wijn – geen idee of het van de gezondheidsraad nog mag – gaat het hier om een echte maaltijd. Dat vind ik een te overwegen gedachte. Van de theoloog en eigenaar van het restaurant Borgo d'Aneto, Faouzi Chihabi, leerde ik dat elke echte maaltijd iets eucharistisch heeft. In elke goede maaltijd, onder elkaar met familie of vrienden, is iets van de goddelijke inspiratie aanwezig. Misschien moet je voor dit besef een wat bourgondischer inslag hebben, dan in onze calvinistische volksaard verborgen zit. Maar denk aan die mooie maaltijden, een lunch op zondag, in Frankrijk of Italië. Aan tafel, daar gebeurt het. De ontmoeting. De ware ontmoeting. Het open staan voor het hogere. Ook in het jodendom is dat misschien zo. Ik denk even aan de preek die de liberale, Rotterdamse rabbijn Albert Ringer hield met Pesach. Hij sprak naar aanleiding van woorden van een Amerikaanse, joodse socioloog. Die vatte de essentie van de joodse feestdagen in één zin samen:

“A short summary of every Jewish holiday: They tried to kill us; we won; let's eat!”.

Een korte samenvatting van elke joodse feestdag: ze probeerden ons te doden. Wij wonnen. Laten we eten.

Ringer betoogt hoe de kern van het jodendom verplaatst is van de cultus in de tempel, naar de cultus aan tafel. In de belangrijke maaltijden gebeurt het. Ik citeer het slot van zijn preek:

Wij spreken het in het Jodendom gewoonlijk niet zo uit, maar in religieuze termen kan je zeggen dat wij in het Jodendom, tijdens onze feesten, eten in de nabijheid van de Eeuwige. Anders gezegd, voor ons is God niet iemand die verblijft in de Hemel, maar hij of zij is een gast of huisgenoot die met ons de tafel deelt.

Misschien moeten we vandaag de gedurfde stelling aan dat Jezus – nog voor de verwoesting van de tempel – iets dergelijks ook al bedoelde met zijn maaltijden. Of het nu avondmaal is met brood en wijn – maar met de Seideravond, het laatste avondmaal ongetwijfeld ook een stuk lamsvlees – of hier met een stukje gebakken vis. In maaltijden met elkaar gebeurt wat. In maaltijd met elkaar verbonden, mogen we ook denken aan God die ons verbindt.

3. Hoe moeilijk is Jezus te herkennen.

De laatste bemoediging die ik uit ons verhaal voor van morgen wil halen is deze: hoe moeilijk is het wel niet om de opgestane Heer te herkennen. Zelfs de eerste leerlingen en dan nog wel de besten onder hen, zijn maar gewoon weer aan het werk gegaan. De Heer was dan wel aan hen verschenen, maar het leven van alle dag ging gewoon door. En in dat leven was het moeilijk om hun inspiratie, hun hoop vast te houden. U kent het sombere verhaal van de Emmaüsgangers die weer bedroefd naar huis gingen. Ze hadden zo gehoopt dat er wat zou veranderen. Maar nu was Jezus dood. Gek genoeg speelt iets dergelijks hier ook. Ze waren maar gewoon aan het werk gegaan. Er moest gevist worden. En zelfs na een serieus wondertje: opeens alle netten vol vis, zagen ze het niet. Zelfs zij herkenden hun Heer niet. Alleen het wonderkind, de leerling die Jezus liefhad – wie het ook mag zijn – had het door. Eerst Petrus niet. Later ook niet de leerlingen. En toen ze het eenmaal doorhadden, durfden ze er niet over te praten.

Ik vind dit geruststellende woorden. Laten we eerlijk zijn: wij zijn als die leerlingen. We hebben weleens inspirerende woorden gehoord, maar in de praktijk van alle dag, vinden we het best moeilijk. We zijn geïnspireerd, maar het leven gaat gewoon door. We komen er niet altijd aan toe. We zien het lang niet altijd. Zou het allemaal zo zijn? En we leven door en we doen ons best.

Pas heel af en toe vallen ons de schellen van de ogen. Hebben we een inspirerend moment. Zien we het, soms even.

Misschien hoort dat er wel gewoon bij. Bij ons leven. Bij ons geloof. Hebben we af en toe iemand nodig die ons bij de les houdt. Hoeven we niet overdreven vroom te zijn. Als we maar wel even opletten, als er iets bijzonders gebeurt.

Daar wil ik mijn preek mee afsluiten. Met de nuchtere beschouwing dat geloven iets is, wat je soms overkomt. Wat moeilijk is. Maar wat wel gewoon gebeurt. Soms. Zo af en toe. We kunnen niet altijd op de top zitten van onze spirituele zoektocht. Soms gebeurt het gewoon, bij een eenvoudige maaltijd. Bij een visje dat door een goede vriend wordt gebakken.

En als u daar nog eens aan denkt. Als u nog eens aan Jezus denkt, wanneer een vriend de barbecue voor u aansteekt, dan zijn we vanmorgen niet voor niets hier bij elkaar gekomen. Dan verschijnt de Heer ook aan ons. Zoals we het daarnet zongen:

Gij zijt voorbij gegaan, een vreemd bekend gezicht.

Een stuk van ons bestaan, een vriend, een spoor van licht.

Amen.

Pianospel

Gebeden, afgesloten met Onze Vader

Eeuwige God,

Sinds mensenheugenis bent u mensen trouw. U wilt uw mensen dragen, van geslacht tot geslacht. Zo bent u met ons mensen. Steeds opnieuw.

Wees dan ook vandaag met uw wereld. Geef kracht en moed aan wie getroffen worden door oorlog en geweld. Geef wijsheid en inspiratie aan wie verantwoording dragen. Geef vrijmoedigheid aan wie de vrede proberen te stichten.

Wees vandaag o God met wie het moeilijk hebben. Wie geraakt zijn door een ziekte. Ontferm u over ons, als we misschien weten dat we niet lang meer te leven hebben. Draag met uw liefde, o God, wie angstig zijn of verdrietig. Als we geen uitzicht hebben, als we niet weten hoe we verder moeten.

Inspireer ons ook, als het leven ons toelacht. Als we dankbaar zijn voor wat we ontvingen. Als we beseffen hoeveel we gekregen hebben. Geef het ons, om die dankbaarheid en vreugde met elkaar te delen. Maak onze inspiratie aanstekelijk. Laat ons uw licht uitstralen.

In stilte willen we u bidden. In stilte leggen we voor u onze zorgen, maar ook onze vreugde en blijdschap, neer. Ontferm u over ons, o God, als we bidden in de stilte.

[...]

Verbonden met uw kerk van alle tijden en plaatsen, bidden we:

Onze Vader die in de hemel zijt,

Uw naam worde geheiligd;

Uw Koninkrijk kome;

Uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.

Geef ons heden ons dagelijks brood;

En vergeef ons onze schulden,

Zoals ook wij onze schuldenaars vergeven;

En leid ons niet in verzoeking,

Maar verlos ons van de boze.

Want van U is het Koninkrijk

En de kracht en de heerlijkheid

In eeuwigheid.

Amen.

Collecte

Slotlied 442 Jezus, ga ons voor

Uitzending en zegen

Bevestigen wij dan ons geloof in een leven van liefde.
Aanvaarden wij onze verantwoordelijkheid voor onze geloofsgemeenschap,
Haar taak in deze wereld met haar noden.
En gaan wij dan van hier naar ons huis en onze levensopdracht
Onder Gods zegen.

De Heer zegene en Hij behoede u.
De Heer doe zijn aangezicht over u lichten en zij ons genadig.
De Heer verheffe zijn aangezicht over ons en geve ons vrede.
Amen.

Pianospel